

FINA AL 10 DE DESEMBRE

►► Rèplica ► Clon del 'Saltiri Anglocatalà', exposat al Reial Cercle Artístic de Barcelona.

L'art de clonar còdexs

El Reial Cercle Artístic exposa una trentena de rèpliques exactes de valuosos tresors bibliogràfics medievals, obra de Moleiro Editor

ANNA ABELLA
BARCELONA

Corria l'any 975 i al monestir de Sant Salvador de Tàbara, a Zamora, hi va haver una dona que responia al nom d'Ende o En, segons les interpretacions. És probablement la primera artista il·luminadora de manuscrits de qui es té notícia a Espanya i una de les poquíssimes que en l'època hi va haver a Europa. La seva autoria del *Beat de Girona* queda certificada, escrita en llatí, al colofó d'aquest antic còdex medieval, que la qualifica de «**serva de Déu**». Al costat d'ella, com a probable ajudant, hi figura el d'Emeteri, sacerdot. «**Segurament va ser una religiosa. Al segle X la dona encara tenia un cert reconeixement que s'acabaria en èpoques posteriors**», comenta Manuel Moleiro, fundador de l'editorial que porta el seu cognom, davant del clon fet pel seu equip d'aquest beat, l'original del qual, un dels més valuosos manuscrits amb pintures que es conserven d'aquells anys, atresora avui la catedral gironina.

Clon, més que facsimil, perquè aquesta perfecta reproducció del *Beat de Girona* mimetitzava al detall l'estat dels originals, igual que la trentena de peces —entre aquestes, mapes, llibres d'hores, tractats d'herbes, alquímia, medicina o caça, bíblies o cantiques amoroses...— que l'acompanyen a l'exposició *El gabinet de les meravelles: còdexs il·luminats de les millors biblioteques del món*, que fins al 10 de desembre es pot veure al Reial Cercle Artístic de Barcelona. «**Repro-**

dueixen des del tipus de pell de les tapes, la classe de pergami segons l'època, els cosits, els tancaments metàl·lics...», però també els forats, les mossegades d'insectes, les taques o les ruptures i desperfectes soferts amb el pas dels segles, assenyalava l'editor, referent des del 1991 en aquest tipus de rèpliques.

Per poder fer-les l'editorial col·labora amb biblioteques, museus i centres de tot el món que custodien cada tresor bibliogràfic, des de la British

Llibres religiosos conviuen amb tractats de caça, alquímia, medicina, mapes i atles

El 'Beat de Girona' va ser pintat al segle X per una dona anomenada Ende, «serva de Déu»

Library a la Biblioteca Nacional de França, als quals trasllada un grup pluridisciplinari d'especialistes. Aquesta classe de llibres, dels quals s'editen tirades numerades i limitades a menys de 1.000 exemplars, la majoria esgotades, a més de per a col·leccionistes, compleixen la funció de posar en relleu els originals i de servir com a còpia per al seu estudi i consulta, evitant innecessàries manipulacions que poden afectar la

conservació de les obres que al seu dia van llegir i van fullejar només reis i reines, papes o emperadors.

Al costat del *Beat de Girona* obren la mostra unes altres dues rèpliques relacionades amb Catalunya, el singular *Saltiri Anglocatalà* i el *Llibre de les Hores de Maria de Navarra* (primer d'aquesta classe pintada a la península). Si la majoria de les peces es protegeixen en vitrines, algunes, com aquestes, s'exposen en faristolos que permeten passar-ne les pàgines. Les dues últimes van ser obres mestres de Jaume Ferrer Bassa (1285-1348), un dels artistes més influents a l'estranger, conegut com el Giotto català.

Guia gairebé farmacèutica

La importància d'aquest saltiri, o llibre de salms, està, explica Moleiro, en el fet que combina dos estils diferents, el gòtic lineal anglès, perquè es va començar a Canterbury l'any 1200, i el gòtic italianitzant de Bassa, que el va acabar a Barcelona el 1340 per encàrrec de Pere el Cerimoniós.

Però no tot són obres religioses. El *Tacuinum Sanitatis*, tractat de medicina que ja al segle XIV deia que per estar sa calia cuidar cinc elements: el menjar i la beguda, el clima, l'exercici i el repòs, el son i els estats d'ànim. I, com a digne predecessor dels prospectes farmacèutics, ja establia els beneficis, les dosis i les contraindicacions de plantes o aliments que s'utilitzaven com a medicina. Tanca el recorregut una sala dedicada als mapes, amb l'*Atles Vallard* (1547) com a estrella. ≡